

€-VOX @ GLAS KOVINARJEV

elektronske informacije za člane Združenja kovinske industrije

maj- junij 2013

Vsebina:

- 1. NASVETI- PRESTRUKTURIRANJE: novi (so)lastniki v podjetju**
- 2. Samo Hribar Milič znova izvoljen za predsednika GZS**
- 3. Poslovanje gospodarstva v letu 2012: ključni indikatorji poslovanja**
- 4. Naš komentar: korupcija, Dan D, višji davki,...**
- 5. Pravni nasvet: izredna odpoved pogodbe o zaposlitvi iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela?**
- 6. Poslovne tendence v naših dejavnostih**
- 7. Borza poslovnih priložnosti**

1. Novi (so)lastniki v podjetju

Novi solastniki v podjetje prinašajo bistvene spremembe. V nasprotju z razmeroma močno ukoreninjenimi slovenskimi predsodki in strahovi pred novimi lastniki oz. solastniki, pri transparentnem in ekonomsko logičnem poslovanju, ti običajno prinašajo večjo uspešnost podjetja, rast, dobiček in razvoj.

Zakaj sploh pride do novega lastništva oz. novih lastniških razmerij? Razlogi so lahko zelo različni, najpogostejši so naslednji:

- finančni razlogi na strani podjetja, ko npr. podjetje potrebuje dodaten kapital za načrtovano širitev poslovanja, pa je že preveč zadolženo, da bi ga poiskalo na banki,
- strateški razlogi, če je npr. podjetje naletelo na meje organske rasti in potrebuje strateškega partnerja,
- prevzem podjetja, ki kotira na borzi,
- ko lastniki potrebujejo denar in zato prodajo svoj delež v podjetju,
- ustanovitelj se bliža upokojitvi
- podjetje je šele v začetni fazi in za razvoj potrebuje kapital.

Prenosi lastniških deležev in iskanje novega kapitala iz zgoraj naštetih razlogov so del normalnega dnevnega dogajanja v tržnem kapitalističnem gospodarstvu, kjer podjetja vsak dan nastajajo, umirajo, rastejo, se razvijajo ali propadajo pa tudi menjavajo lastnike. Seveda ja menjava lastništva deloma vedno tudi travmatičen dogodek za dotedanje lastnike, še bolj pa za uprave in zaposlene. Vendar pa je poudarjanje tega vidika pri nas pretirano, ob tem se za demagogijo še dodatno izrablja dejstvo, da so potencialni novi lastniki predvsem iz tujine.

Dejstvo je, da bo v naslednjih mesecih in letih v Sloveniji prenosov lastništva zaradi vseh v uvodu navedenih razlogov več kot v preteklosti, saj odlaganje teh dogodkov z zadolževanjem ni več mogoče, meje zadolževanja so dosegla tako podjetja kot tudi banke in država. Obenem bo večje

število zasebnih podjetij, ki so bila ustanovljena v letih po razpadu prejšnjega sistema, doživelo tudi »prenos generacij«, saj se njihovi ustanovitelji bližajo upokojitvi.

Enotnega nasveta, kako ravnati v teh situacijah ni. Edino, kar vedno velja, je, da je v prodajo deleža ali partnerstvo bolje vstopati, dokler to ni nujno potrebno in dokler je za delež veliko zanimanje. To velja tako za manjša zasebna podjetja kot tudi za večja, za njihove lastnike, uprave in zaposlene. Žal je bil najboljši čas za večino že zamujen, tako z vidika gospodarskega cikla kot tudi zaradi dejstva, da se bodo v večini primerov lastniški deleži prodajali iz nuje.

Tistim lastnikom in upravam, ki v prodajo deležev še niso prisiljeni, vedo pa, da bo to nujno v ne preveč oddaljeni prihodnosti, toplo priporočamo, naj si nove lastnike oziroma partnerje začnejo iskati pravočasno (čim prej), dokler so še v položaju, ko med njimi lahko tudi sami izbirajo in se pogajajo o pogojih. Namesto, da se energija, čas in sredstva porablja za preprečevanje ali odlog nečesa, kar je zaradi ekonomskih zakonitosti neizogibno, je za vse deležnike bistveno bolje, če se lastniki ali uprave postavijo v aktivno vlogo in skušajo proces voditi sami ter ga pripeljati do zaključka, ki bo za vse optimalen ali vsaj najmanj negativen.

Iskanje je dobro začeti z razmišljanjem o tem, kaj so prednosti in kaj pomanjkljivosti podjetja in kakšne bi bile karakteristike idealnega investitorja / kupca / partnerja / prevzemnika, da bi prednosti podjetja prišle do izraza in bi slabosti ne bile več tako pomembne. Vsaki situaciji ustreza določen tip investitorja. Možni investitorji so lahko konkurenti, kupci, dobavitelji, skladi, premožni posamezniki, mali investitorji,....

Omenili smo že, da je večina strahov pred novimi lastniki (tujimi ali domačimi) plod aktivne manipulacije s strani tistih, ki jim obstoječe stanje ustreza. Pri tem se običajno izkorišča človeku lastne strahove pred neznanim in s tem tudi nenaklonjenost spremembam. Seveda je res, da novi lastniki nujno pomenijo tudi spremembe, tako kadrovske kot tudi v filozofiji in načinu dela. Res je tudi, da te spremembe niso nujno pozitivne za vse deležnike. Prav gotovo si vsi bolj želimo investitorja, ki bi v podjetje prinesel svoj denar, ker v njem vidi velike možnosti za razvoj, kot pa da podjetje kupuje konkurent, ki si s tem nakupom kupuje tržni delež. Pri tem je pomembno, da se zavedamo že prej omenjenega paradoksa, da na to, kdo bo investitor, lahko močno vplivamo le, dokler ga v resnici ne potrebujemo. Na izbiro praktično ne moremo več veliko vplivati, če smo že v situaciji, ko investitorja nujno potrebujemo.

Z vidika tistega, ki je podjetje upravljavsko popolnoma obvladoval, bodisi kot lastnik ali kot uprava, je seveda prihod novega lastnika ali solastnika velika sprememba, saj je nenadoma soočen z izgubo popolnega nadzora nad podjetjem. Nepripravljenost na tako spremembo je glavni razlog za majhno število lastniških sprememb v slovenskih podjetjih v državni lasti, pa tudi v čisto zasebnih družbah. V slednjih pogosto prav tisti, ki je podjetje ustanovil in ga je pravzaprav sam s svojim delom in znanjem ter podjetnostjo pripeljal do neke točke, postane glavna zavora za lastniške spremembe. Ustanovitelj nadzora pogosto ni pripravljen deliti, kaj šele ga v celoti izpustiti iz rok, saj gre za njegovega otroka. Vsem, ki ste v podobni situaciji, priporočamo, da spremenite svoja razmišljanja in se odprete za druge možne perspektive. Tako kot se otroci v nekem trenutku morajo osamosvojiti, če hočejo odrasti, mora tudi podjetje v nekem trenutku zaživeti svoje, od ustanovitelja neodvisno življenje. Pri tem ga ne ovirajte. Pomagajte mu, zase pa v življenju poiščite novo vlogo, v podjetju ali izven njega.

Sprememba lastništva seveda prinaša spremembo tudi za vse zaposlene. Običajno so nekatere spremembe pozitivne, nekatere pa negativne. Če gre za dobro premišljeno in načrtovano lastniško spremembo, to tudi za zaposlene prinaša veliko pozitivnih sprememb in priložnosti. Če pa gre za prodajo iz finančne stiske, pa je verjetno, da bo tudi negativnih posledic, npr. odpuščanj, več. V vsakem primeru je pomembno, da se čas negotovosti čim bolj skrajša in da so vsi z načrtovanimi spremembami čim prej in čim boljše seznanjeni.

2. Samo Hribar Milič znova izvoljen za predsednika GZS

Člani Skupščine GZS so na seji, ki je potekala 23. maja 2013, s 65 od 71 glasov za predsednika Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) za naslednje mandatno obdobje izvolili mag. Sama Hribarja Miliča.

V svoji predstavitvi je mag. Samo Hribar Milič prikazal programska izhodišča za naslednji mandat. GZS se je v zadnjih dveh letih, kot je povedal, uveljavila kot najmočnejša asociacija gospodarstva v Sloveniji, v zaostrenih razmerah posluje stabilno. Poudaril je, da gospodarstvo že peto leto posluje v nenormalnih pogojih, vsako leto se bremena povečujejo in možnosti za izhod iz krize oddaljujejo. Več na povezavi <http://mediji.gzs.si/slo//61572>.

3. Poslovanje gospodarstva v letu 2012: ključni indikatorji poslovanja

Poslovni in finančni izidi poslovanja v letu 2012 odražajo krčenje gospodarske aktivnosti, odpisov in prevrednotenja premoženja doma, rezultate izboljšuje le prodaja na tujih trgih.

- **Prihodki družb v letu 2012 tudi po štirih letih rasti še niso dosegli ravni iz leta 2008 (-7,3 %). Prihodki na domačem trgu so za 12,7 odstotka pod ravnijo leta 2008.**
- **Izvoz leta 2012 je raven prodaje na tujih trgih iz leta 2011 presegel za 7,7 odstotka, leto 2008 pa za 10,7 odstotka. Izvoz je porasel na račun za 14 odstotkov večjega izvoza energije, medtem ko je izvoz industrije 2012 glede na 2011 padel za 1,1 odstotka.**
- **Dodana vrednost na zaposlenega je za leto 2012 znašala 38.006 evrov.**
- **Nominalna rast plač (0,5%) je prehitela negativno rast produktivnosti (-0,7%).**

435.059 zaposlenih v družbah v 2012 - glede na družbe v 2011 je to za 14.176 zaposlenih manj, glede na leto 2008 pa kar za 75.685 oseb manj.

Čisti dobiček je v letu 2012 izkazalo 36.269 družb, ki so zaposlovale 329.776 delavcev, kar je 75,8 % vseh zaposlenih.

Čisto izgubo je lani ugotovilo 20.739 družb, ki so zaposlovala 105.071 delavcev, kar je 24,2 % vseh zaposlenih.

20.387 malih in mikro družb (35%) z 41.412 zaposlenimi izkazuje neto čisto izgubo.

Več podatkov dobite na povezavi <http://mediji.gzs.si/slo//61475>.

4. Naš komentar...

(vir: GZS)

➤ **Kako pametno razdolžiti podjetja?**

Slovenija se ne spopada le s sanacijo javnih financ in bančnim posojilnim krčem. Tudi številna slovenska podjetja so prezadolžena, so se strinjali udeleženci na posvetu z okroglo mizo, ki je potekal 13. maja 2013 v organizaciji Gospodarske zbornice Slovenije (GZS). Insolvenčni zakon je premalo, potrebujemo jasno zakonodajo za pametno in hitro razdolževanje, jasno strategijo in transparenten, depolitiziran in profesionalen postopek.

Več na <http://mediji.gzs.si/slo//61462>.

➤ **Prvo mesto na korupcijski lestvici ogledalo pravni državi**

Problematike korupcije in klientelizma, ki prežema slovensko državo, družbo in gospodarstvo se močno zavedamo. Pravna država mora biti temelj tržnega gospodarstva. Zato smo v Agendi 46+ pravno državo med svojimi zahtevami do vlade, vključno s konkretnimi predlogi, kaj je treba storiti, postavili na prvo mesto. Tudi v številnih odzivih na ukrepe tako nove kot prejšnje vlade smo posebej izpostavljali nujnost boja proti korupciji in klientelizmu.

Pravna država in korupcija sta v obratnem sorazmerju. Prav zaradi korupcije in šibkega delovanja pravne države je v Sloveniji tudi toliko nezaupanja, plačujemo previsoke davke in smo bolj revni, kot bi bili sicer. Nezakonito delovanje in nekaznovana korupcija uničujeta zaupanje v družbi, negativno pa vplivata tudi na poslovanje podjetij. Če uporabimo prisposodbo, je to tako, kot če v Sibiriji metulj zamahne s krili in to za seboj potegne orkane in druge naravne nesreče na drugi strani sveta. Takrat, ko prvi prekršek ni bil kaznovan, se je vsul plaz, domine pa se še naprej rušijo. Ker metulja v Sibiriji ne bomo ujeli, je skrajni čas, da ponovno vzpostavimo pravno državo v Sloveniji in zajezimo korupcijo.

Zakonov za to imamo že sedaj dovolj, šibka točka pa je njihova implementacija. Ta omogoča, da se kultura nespoštovanja zakonov širi. Seveda pa k temu prispeva tudi premajhen nadzor oblasti nad izvodi moči, tako političnimi kot gospodarskimi.

Zato opozarjamo na nujnost uveljavitve učinkovitejšega sistema pravnega in sodnega varstva, z bolj neodvisnim delovanjem sodstva.

Hkrati smo skupaj z Ekonomsko fakulteto (EF) Univerze v Ljubljani, Združenjem Manager in Združenjem nadzornikov Slovenije pristopili k izdelavi smernic korporativne integritete. Na podlagi teh bosta EF in GZS pripravila posebne seminarje za gospodarstvenike o korporativni integriteti.

➤ **Z višjimi davki ne bomo odplačali posojil**

Če se zadolžujemo za tekoče poslovanje države, bi morali hkrati nujno poskrbeti za rast gospodarstva, predvsem izvoza, da bomo lahko odplačali posojila. Ne pa, da namerava vlada dodatno obremeniti gospodarstvo z novimi davki, ki bodo cokla razvojnemu zagonu in lahko sprožijo novo spiralo varčevanja.

Nasprotujemo tako vsem selektivnim davkom in dajatvam kot tudi kriznemu davku, ki bo najbolj jemal ljudem z največ znanja. Že pred časom smo se strinjali, da kot skrajni, ampak začasni ukrep, vlada dvigne davke na dodano vrednost. Vendar smo hkrati pričakovali takojšnjo zdravstveno reformo, nadaljevanje reforme trga dela, predvsem pa občutnejšo racionalizacijo javnega sektorja in omejitev javne porabe. GZS zato izraža veliko razočaranje in hkrati veliko bojazen zaradi napovedanih novih visokih obremenitev delodajalcev in dela.

Vlada v osnutkih Nacionalnega reformnega programa (NRP) 2013-14 in Programa stabilnosti (PS) 2013-2016 opisuje kratkoročne ukrepe kot takšne, ki "bodo čim manj negativno vplivali na nov zagon gospodarstva". To ni prispevek k novemu razvojnemu zagonu, temveč grozeča blokada novemu zagonu. Ukrepi bi morali zasledovati cilj, da bodo pozitivno vplivali na nov razvojni zagon, kar je bilo obljubljeno v koalicijski pogodbi. Res je v osnutkih viden napredek, ko gre za privatizacijo. Tako je po novem za letos omenjenih tri do pet družb, rok za prvi nabor pa je skrajšan na konec maja. Toda zaradi pomanjkanja reformne volje koalicije in grožnje, da so zaradi obremenjujočih novih davkov načrtovani prilivi v proračun povsem nerealni, obstaja velika nevarnost, da bomo kupnino pokurili za javno porabo, ne za razvoj.

Očitno je, da si vlada kupuje čas. Zdravstvena reforma je deloma odmaknjena do leta 2014. V zvezi s kriznim davkom, ki bo jemal predvsem tistim z več znanja, kar je v nasprotju s sodobnimi trendi v svetu, pa je v osnutkih programov omenjeno: "Vlada naj bi do konca leta predstavila drugi paket ukrepov, ki naj bi bili trajne narave in katerih finančni učinek bi nadomestil krizni davek". Konkretnega o tem svežnju pa še nič. Nova negotovost.

Teško se izognemo občutku, da nova vlada miži pred dejstvom, da je gospodarstvo v zadnjih štirih letih izgubilo približno 95.000 delovnih mest, v javnem sektorju pa v tem obdobju beležijo 7.000 zaposlenih več – in to v krizi, ki je pripeljala tudi do tega, da je v Sloveniji sedaj že manj kot 800.000 aktivnih, več kot 600.000 upokoјencev in bo kmalu več kot 125.000 brezposelnih.

Kako bo še bolj obremenjeno gospodarstvo brez jasne volje in jasnega načrta vladnih reform zmoglo še večje breme? Kako bodo ob takšnih obremenitvah izvozna podjetja uspešno razvijala nove programe in konkurirala na globalnem trgu? Zakaj bi tuji vlagatelji vstopali v Slovenijo, če poslovno in davčno okolje še poslabšujemo, namesto da bi storili vse, da bi ustvarili vabljivo davčno okolje za svež kapital, ki ga nujno potrebujemo?

***Lahko je reševati javne finance z višjimi davki. Kje pa naj vzamejo podjetja?
Junak bo tisti, ki bo razbremenil podjetja ter bolje upravljal državno premoženje in javno upravo. Tega junaka še ni videti.***

➤ **Zahteva gospodarstva pred slovenskim Dnevom D**

Gospodarstvo pred dnevom odločitve (končnim oblikovanjem Nacionalnega reformnega programa in Pakta stabilnosti) od vseh slovenskih odločevalcev pričakuje in zahteva odgovorne odločitve v prid državljanov in podjetij:

- v smeri učinkovitih strukturnih reform za vzdržno javno finančno konsolidacijo,
- ukrepe za pospeševanje izvoznega gospodarstva in
- ukrepe za oživitev trga investicij.

Več na http://www.gzs.si/slo/skupne_naloge/staliska_in_komentarji/61378

➤ **Slovenija razkriva davčne dolžnike, utajevalci ostajajo na varnem**

Pozivamo predstavnike države, naj sprejme ukrepe, da:

- bo učinkovito pobrala davke in prispevke in kaznovala davčne utajevalce in naklepne neplačnike, ne pa, da bo z javnim seznamom kaznovala tiste, ki objektivno niso odgovorni zaradi težav, v katerih so se znašli, in številne, za katere davčni postopek sploh še ni bil pravnomočno zaključen.
- bodo čim prej poplačani podizvajalci številnih državnih projektov, ki so pošteno opravili svoje delo, zdaj pa so se znašli na seznamih davčnih dolžnikov, ker niso bili pošteno poplačani,
- bodo upniki v stečajnih postopkih hitreje in bolje poplačani, ker so se številni med njimi znašli zaradi tega danes na seznamu davčnih dolžnikov,
- bo urgentno sprejeta insolvenčna zakonodaja, ki mora odpraviti anomalije v insolvenčnih postopkih in okrepiti moč upnikov,
- bo hitro vpeljala učinkovit sistem boja proti sivi ekonomiji in delu na črno po vzoru najbolj urejenih držav v EU.

Več informacij na http://www.gzs.si/slo/skupne_naloge/staliska_in_komentarji/61233

Vsa sporočila medijem najdete na http://mediji.gzs.si/slo/sporocila_za_javnost.

5. Ali delodajalec lahko izredno odpove pogodbo o zaposlitvi iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela?

V skladu z določbami četrtega odstavka 125. člena novega Zakona o delovnih razmerjih lahko delodajalec v času trajanja ali ob poteku poskusnega dela ugotovi, da delavec poskusnega dela ni uspešno opravil ter delavcu redno odpove pogodbo o zaposlitvi (125/IV ZDR-1). Izredne odpovedi delodajalca iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela ZDR-1 ne dopušča več. Delavcu je torej zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela moč pogodbo o zaposlitvi odpovedati le na redni način, kar pa je po novem moč storiti tudi že med trajanjem poskusnega dela. Odpovedni rok je sedem dni (94/I ZDR-1).

Tudi za pogodbe o zaposlitvi, v katerih sta se delavec in delodajalec dogovorila o poskusnem delu in so bile sklenjene že pred uveljavitvijo ZDR-1 velja, da jih je iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela moč odpovedati le na redni način. Izredno lahko delodajalec v času trajanja poskusnega dela odpove pogodbo o zaposlitvi le, če so podani zakonski razlogi za izredno odpoved.

Za dodatne informacije glede navedenega, vaše vprašanje pošljite na e-poštni naslov pravnasluzba@gzs.si.

Pripravila Pravna služba GZS

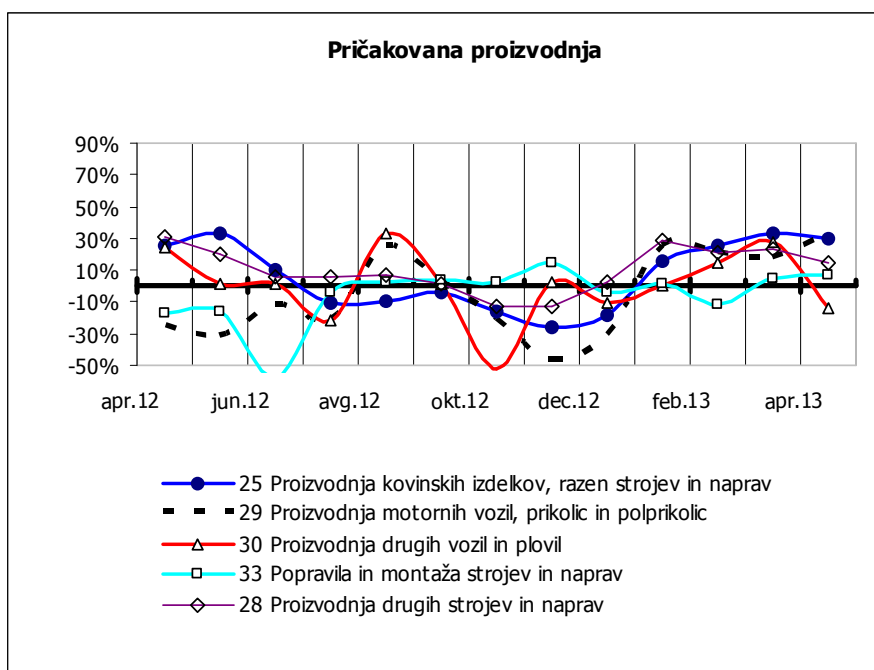
6. Poslovne tendence v naših dejavnostih

(vir: SURS)

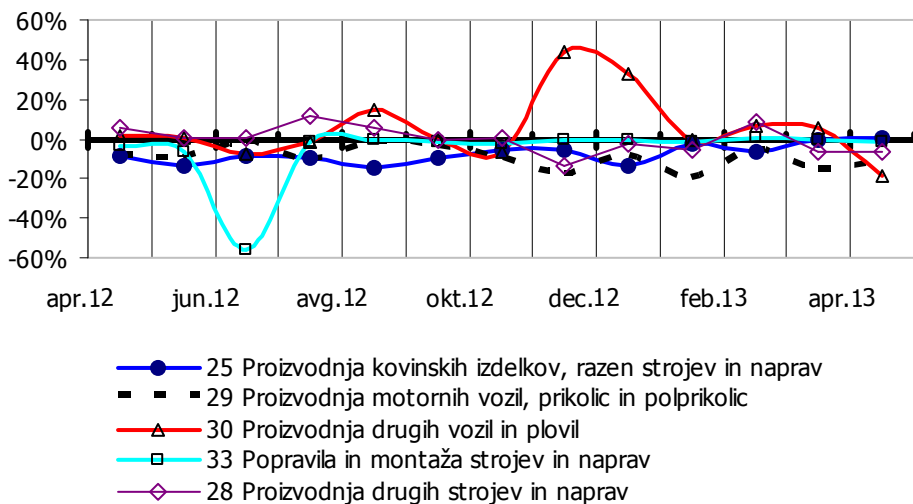
Rezultati anket so izraženi v obliki ravnotežja - ravnotežje je razlika med pozitivnimi in negativnimi odgovori, izražena v odstotkih. Ravnotežja prikazujejo gibanje opazovanih ekonomskih spremenljivk (stanj in pričakovanj), ne pa dejanskih velikosti ekonomskih kazalnikov.

Primer: 60% odgovorov je pozitivnih (boljše, več, višje,...) in 40% odgovorov je negativnih (slabše, manj, nižje,...).

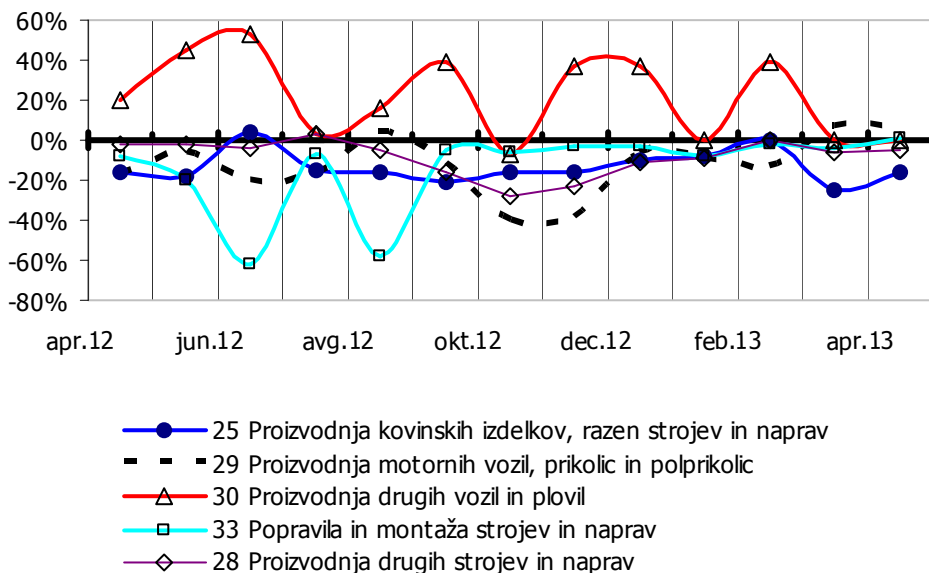
Formula za izračun: št. pozitivnih odgovorov – št. negativnih odgovorov / (št. pozitivnih odgovorov + št. negativnih odgovorov)
Rezultat: +60 – 40 = +20 (vidno na osi Y)

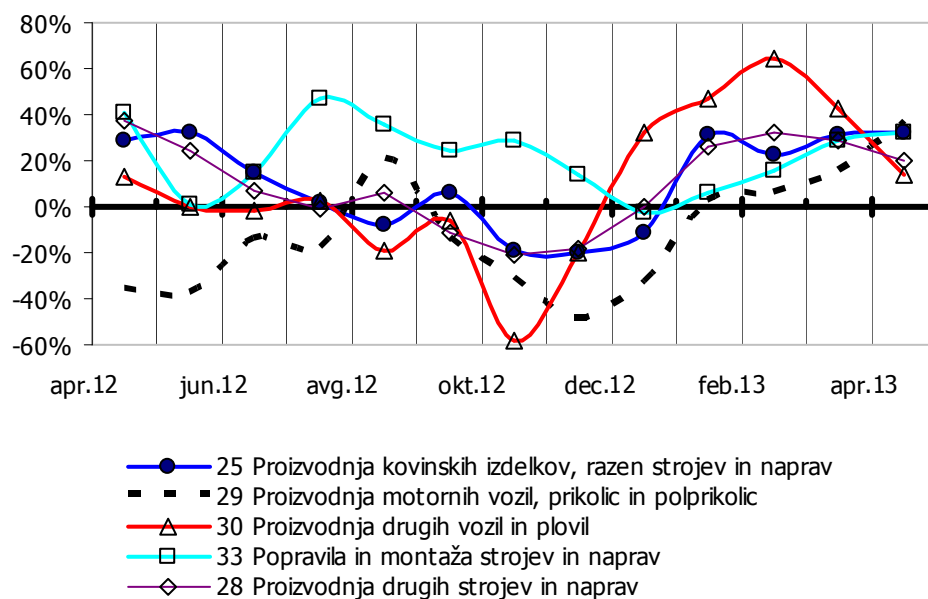
Pričakovane cene

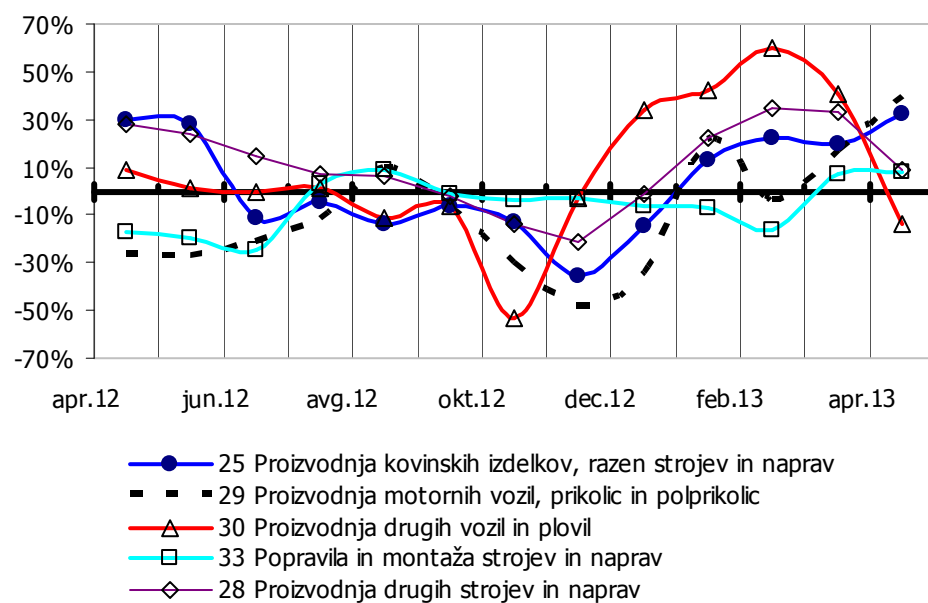
Pričakovano zaposlovanje

Pričakovan izvoz

Pričakovano skupno povpraševanje

7. Borza poslovnih priložnosti

Preko mreže lahko podjetja objavijo tudi lastno ponudbo za poslovno sodelovanje v t.i. Borzi poslovnih priložnosti, ki jo uporablja vseh 500 partnerjev ter je učinkovito orodje za iskanje specifičnih poslovnih ponudb in povpraševanj. Prav tako se Enterprise Europe Network zaveda, da so nastanek, razvoj in rast podjetij neizogibno povezani z inovacijami in s tehnološkim napredkom, zato s svojimi aktivnostmi spodbuja podjetja k inovativnosti in pomaga pri njihovem tehnološkem razvoju. Več na www.een.si in www.borza.org.

V današnji številki objavljamo nekaj zadnjih poslovnih in tehnoloških priložnosti:

1. Romunsko podjetje, specializirano za področje trgovine na debelo s stroji in industrijsko opremo, ponuja svoje storitve kot distributer v Romuniji. EEN-maj-05

2. Nemško logistično podjetje, ponuja podjetjem, ki jih zanima vstop na nemški trg in druge evropske trge, celovite storitve skladiščenja in distribucije blaga. EEN-maj-07

3. Škotsko podjetje, specializirano za mehansko obdelavo kovin in nekovin, išče poslovne partnerje in nudi svoje podizvajalske storitve. EEN-maj-11

4. Britansko svetovalno podjetje, specializirano za razvoj trga, ponuja svoje storitve podjetjem, ki iščejo zastopstvo na britanskem trgu. EEN-maj-18

5. Madžarski proizvajalec strojnih delov iz aluminija, išče dobavitelje, ki so certificirani po NADCAP programu ((National Aerospace and Defense Contractors Accreditation Program), ker to zahteva njihov ameriški kupec. Podjetje je zainteresirano za dolgoročno poslovno sodelovanje s certificiranimi dobavitelji. EEN-maj-41

6. Švedsko podjetje, ki je razvilo varnostni izdelek za pomoč električarjem pri vzpenjanju na visokonapetostne električne droge išče proizvajalce kovinskih izdelkov, predvsem proizvajalce visokonapetostnih električnih drogov iz Litve, Slovaške, Slovenije, Romunije, Estonije, Turčije, Poljske in Latvije. EEN-maj-46

7. Francosko podjetje, specializirano za dobavo rezervnih letalskih delov in drugih industrijskih proizvodov, ki ima kupce po celem svetu, širi paleto svojih izdelkov in išče nove proizvode (strojni deli, orodja itd.), ki zanimajo njihove industrijske partnerje. EEN-maj-59

8. Nemško podjetje ponuja storitve distribucije, svetovanja in inženiringa na nemškem trgu, za proizvajalce industrijske opreme in izdelkov kot so: izmenjevalniki toplote, črpalke, industrijske in hidravlične cevi za tlačne posode, cevovodi in rezervoarji za vodo. EEN-maj-60

Dodatne informacije: Petra Arzenšek, E: Petra.Arzensek@gzs.si.

€-VOX pripravila: strokovna služba ZKovI